TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2010. gada 7. oktobrī *

Lieta C-162/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko iesniedza *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apvienotā Karaliste) ar 2009. gada 10. marta lēmumu, kas iesniegts Tiesā 2009. gada 8. maijā, tiesvedībā

Secretary of State for Work and Pensions

pret

Taous Lassal,

piedaloties

The Child Poverty Action Group.

* Tiesvedības valoda — angļu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referents), Dž. Arestis [*G. Arestis*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un T. fon Danvics [*T. von Danwitz*],

ģenerāladvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*],
sekretārs N. Nančevs [*N. Nanchev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 17. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *The Child Poverty Action Group* vārdā — S. Klārka [*S. Clarke*], *solicitor*, R. Dreibls [*R. Drabble*], *QC*, un R. Tērnijs [*R. Turney*], *barrister*,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — L. Sīboruts [*L. Seeboruth*] un S. Osovskis [*S. Ossowski*], pārstāvji, kuriem palīdz D. Bērds [*D. Beard*], *barrister*,

— Beļģijas valdības vārdā — L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā — D. Maidani [*D. Maidani*] un M. Vailderspins [*M. Wilderspin*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2010. gada 11. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojumi OV 2004, L 229, 35. lpp.; OV 2005, L 197, 34. lpp., un OV 2007, L 204, 28. lpp.), 16. pantu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp T. Lasālu [*Lassal*] un *Secretary of State for Work and Pensions* (Darba un pensiju ministrs, turpmāk tekstā — "ministrs"). *Child Poverty Action Group* (turpmāk tekstā — "*CPAG*") ir persona, kas iestājusies pamata lietā T. Lasālas prasījumu atbalstam.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 45. pantā ar nosaukumu "Pārvietošanās un uzturēšanās brīvība" ir noteikts:

"1. Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un apmesties uz dzīvi dalībvalstu teritorijā.

2. Pārvietošanās un uzturēšanās brīvību saskaņā ar Līgumiem var piešķirt trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi dzīvo kādas dalībvalsts teritorijā."

4 Atbilstoši Direktīvas 2004/38 preambulas 1.–3., kā arī 17.–19. apsvērumam:

"(1) Savienības pilsonība ikvienam Savienības pilsonim nodrošina primāras un individuālas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot Līgumā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai noteiktos pasākumus.

(2) Personu brīva pārvietošanās ir viena no pamatbrīvībām, kas raksturīgas iekšējam tirgum, kurš aptver teritoriju bez iekšējām robežām un kurā brīvība tiek nodrošināta saskaņā ar Līguma nosacījumiem.

(3) Savienības pilsonībai vajadzētu būt dalībvalstu piederīgo pamatstatusam, viņiem īstenojot savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības. Tādēļ, lai vienkāršotu un nostiprinātu visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, ir jākodificē un jāpārskata Kopienas tiesību akti, kas atsevišķi attiecas uz darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām, kā arī studentiem un citām ekonomiski neaktīvām personām.

[..]

(17) Pastāvīgas uzturēšanās tiesību piešķiršana Savienības pilsoņiem, kas izvēlējušies ilgstoši apmesties tajā, stiprina Savienības pilsonības izjūtu, turklāt tā ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina sociālo kohēziju, kura ir viens no Savienības pamatmērķiem. Tādēļ visiem Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kas piecus gadus pastāvīgi uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar šajā direktīvā minētajiem nosacījumiem un kas nav bijuši izraidīti, būtu jāparedz pastāvīgas uzturēšanās tiesības.

(18) Lai pastāvīgas uzturēšanās tiesības kļūtu par faktisku līdzekli integrācijai uzņēmējas valsts sabiedrībā, kurā Savienības pilsonis uzturas, uz šīm tiesībām pēc to iegūšanas nedrīkstētu attiecināt nosacījumus..

(19) Būtu jāsaglabā dažas priekšrocības, kas īpašos gadījumos ir Savienības pilsoņiem, kuri ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas, un viņu ģimenes locekļiem un kas šīm personām ļauj iegūt pastāvīgas uzturēšanās tiesības, pirms šīs personas vēl ir uzturējušās uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, jo šīs priekšrocības izpaužas kā iegūtas tiesības, kas piešķirtas ar Komisijas Regulu (EEK) Nr. 1251/70 (1970. gada 29. jūnijs) par darba ņēmēju tiesībām palikt kādā dalībvalstī pēc tam, kad darba attiecības šajā valstī beigušās [(OV L 142, 24. lpp.)], un Padomes Direktīvu 75/34/EEK (1974. gada 17. decembris) par dalībvalsts pilsoņu tiesībām palikt uz dzīvi citā dalībvalstī pēc tam, kad tajā veikta darbība pašnodarbinātas personas statusā [(OV 1975, L 14, 10. lpp.)]."

5 Direktīvas 2004/38 6. pantā ir noteikts:

"1. Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem, neizvirzot viņiem nosacījumus vai formalitāšu ievērošanu, izņemot prasību, ka viņiem jābūt derīgai personas apliecībai vai pasei.

2. Šā panta 1. punkta noteikumi attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kam ir derīga pase un kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu."

6 Direktīvas 2004/38 7. panta 1.–3. punktā ir noteikts:

"1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

c) — viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko kreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arodmācības, un

— viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu, ja šis Savienības pilsonis atbilst 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

[..]."

7 Direktīvas 2004/38 IV nodaļas, kas regulē "Pastāvīgas uzturēšanās tiesības", 16. pantā ar nosaukumu "Vispārējs noteikums attiecībā uz Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem" ir paredzēts:

"1. Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī. Uz šīm tiesībām nedrīkst attiecināt III nodaļā paredzētos nosacījumus.

2. Šā panta 1. punkts attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir kopā ar Savienības pilsoni likumīgi un nepārtraukti uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus.

3. Uzturēšanās nepārtrauktību neietekmē īslaicīga prombūtne, kas nav ilgāka par sešiem mēnešiem gadā, vai ilgāka prombūtne obligātā militārā dienesta dēļ, vai vienreizēja prombūtne, kas nav ilgāka par divpadsmit secīgiem mēnešiem, svarīgu iemeslu dēļ, piemēram, grūtniecība un dzemdības, nopietna slimība, mācības vai arodmācības, vai norīkojums darbā citā dalībvalstī vai trešā valstī.

4. Tiklīdz pastāvīgas uzturēšanās tiesības ir iegūtas, tās var zaudēt tikai tad, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem."

8 Atkāpjoties no Direktīvas 2004/38 16. panta, tās 17. pantā ir paredzēts piešķirt tiesības pastāvīgi uzturēties uzņemošajā dalībvalstī, pirms beidzies piecus gadus ilgs nepārtrauktas uzturēšanās laikposms personām, kas vairs nestrādā uzņēmējā dalībvalstī, un to ģimenes locekļiem.

9 Direktīvas 2004/38 38. pantā ir noteikts:

"1. Regulas (EEK) Nr. 1612/68 10. un 11. pantu atceļ no [2006. gada 30. aprīļa].

2. Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK atceļ no [2006. gada 30. aprīļa].

3. Atsauces uz atceltajiem noteikumiem un direktīvām uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu."

10 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 40. pantu dalībvalstīm ir jātransponē šī direktīva līdz 2006. gada 30. aprīlim.

Valsts tiesības

1992. gada likums par sociālā nodrošinājuma iemaksām un maksājumiem un 1987. gada (vispārīgie) noteikumi par maznodrošināto pabalstu

11 1992. gada likums par sociālā nodrošinājuma iemaksām un maksājumiem (*Social Security Contributions and Benefits Act 1992*) un 1987. gada (vispārīgie) noteikumi par maznodrošināto pabalstu [*Income Support (General) Regulations 1987*] ir maznodrošināto pabalstam (*Income Support*) piemērojamais tiesiskais regulējums.

12 Maznodrošināto pabalsts ir maksājums, ko piešķir atkarībā no dažādu personu grupu ienākumiem. Tā priekšnoteikums it īpaši ir, ka personas ienākumi nepārsniedz "piemērojamo summu", kura var tikt noteikta nulle, kas faktiski nozīmē, ka šajā gadījumā palīdzība netiek piešķirta.

13 Piemērojamā summa "personai no ārvalstīm" ir nulle, un šī persona tiek definēta kā "pieteicējs, kas pastāvīgi nedzīvo Apvienotajā Karalistē, Īrijas Republikā, Normandijas salās vai Menas salā". Maznodrošināto pabalsta piešķiršanai nevienu pieteicēju nevar uzskatīt par tādu, kas parasti dzīvo Apvienotajā Karalistē, ja vien viņš nav ieguvis "uzturēšanās tiesības".

14 "Uzturēšanās tiesības" saistībā ar aplūkojamo pabalstu nav skaidri definētas.

15 Tomēr principā tiek pieļauts, ka Direktīvas 2004/38 16. pantā paredzētās pastāvīgās uzturēšanās tiesības ir uzturēšanās tiesības maznodrošināto pabalsta saņemšanai.

2006. gada noteikumi par imigrācijas tiesībām (Eiropas Ekonomikas zonā)

16 2006. gada noteikumi par imigrācijas tiesībām (Eiropas Ekonomikas zonā) (*Immigration (European Economic Area) Regulations 2006*, turpmāk tekstā — "2006. gada noteikumi") stājās spēkā 2006. gada 30. aprīlī, un ar tiem Apvienotās Karalistes tiesībās tika transponētas Direktīvas 2004/38 normas.

17 2006. gada noteikumu 15. pantā, kura nosaukums ir "Pastāvīgas uzturēšanās tiesības", ir transponēts Direktīvas 2004/38 16. pants.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

18 T. Lasāla, Francijas pilsone, ieradās Apvienotajā Karalistē 1999. gada janvārī, lai atrastu darbu. No 1999. gada septembra līdz 2005. gada februārim, laikā, kad viņa uzturējās šajā dalībvalstī, T. Lasāla strādāja vai meklēja darbu. Iesniedzējtiesa apgalvo, ka puses pamata lietā ir vienisprātis par to, ka T. Lasālai bija "darba ņēmēja" statuss Savienības tiesību izpratnē laikposmā no 1999. gada janvāra līdz 2005. gada februārim.

19 2005. gada februārī T. Lasāla aizbrauca no Apvienotās Karalistes, lai apciemotu savu māti Francijā, kur viņa palika desmit mēnešus. 2005. gada decembrī viņa atgriezās Apvienotajā Karalistē, kur viņa meklēja darbu. No 2006. gada janvāra līdz novembrim viņa saņēma darba meklētāja pabalstu. 2006. gada novembrī viņa lūdza piešķirt maznodrošināto pabalstu, norādot uz savu grūtniecību. Šis pieteikums tika noraidīts, jo viņai neesot uzturēšanās tiesību Apvienotajā Karalistē.

20 T. Lasāla cēla prasību *Appeal Tribunal* [Apelācijas tiesā] pret tās pieteikuma noraidījumu. Tā 2007. gada 3. septembrī apmierināja šo prasību, pamatojot, ka ieinteresētai personai ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē atbilstoši 2006. gada noteikumu 15. pantam.

21 *Appeal Tribunal* nolēmumu ministrs apstrīdēja vispirms *Social Security Commissioner* [Sociālās apdrošināšanas komisāram], pēc tam — iesniedzējtiesā.

22 Šajā sakarā *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai apstākļos, kad [..] Savienības pilsone 1999. gada septembrī ieradās Apvienotajā Karalistē kā darba ņēmēja un turpināja būt darba ņēmēja līdz 2005. gada februārim, [..] pēc tam šī Savienības pilsone izbrauca no Apvienotās Karalistes un uz 10 mēnešiem atgriezās dalībvalstī, kuras pilsone viņa ir, [..] šī Savienības pilsone atgriezās Apvienotajā Karalistē 2005. gada decembrī un nepārtraukti tur uzturējās līdz 2006. gada novembrim, kad viņa iesniedza pieteikumu par maznodrošināto pabalstu, Direktīvas 2004/38 [..] 16. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā minētajai Savienības pilsonei ir piešķirtas pastāvīgas uzturēšanās tiesības tādēļ, ka viņa piecu gadu laikposmā, kas beidzās pirms 2006. gada 30. aprīļa (dienas, līdz kurai dalībvalstīm

vajadzēja transponēt direktīvu), ir likumīgi nepārtraukti uzturējusies saskaņā ar agrākiem Kopienas tiesību aktiem, kas darba ņēmējiem piešķir uzturēšanās tiesības?"

Par prejudiciālo jautājumu

23 Uzdotais jautājums, kas balstīts uz noteiktām faktiskām premisām, ir jāsadala divās daļās, lai Tiesa uz to varētu sniegt piemērotu atbildi.

24 Pirmkārt, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, lai iegūtu pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas paredzētas Direktīvas 2004/38 16. pantā, ir jāņem vērā piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi pirms šīs direktīvas transponēšanas termiņa, proti, 2006. gada 30. aprīļa, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma.

25 Ja atbilde uz jautājuma pirmo daļu ir apstiprinoša, iesniedzējtiesa, otrkārt, jautā, vai, ja pagaidu prombūtne pirms 2006. gada 30. aprīļa, sekojot pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās, var radīt tādai Savienības pilsonei, kāda ir T. Lasāla, pastāvīgās uzturēšanās tiesības Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta izpratnē.

Par laikposmu pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas datuma ņemšanu vērā saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma, lai iegūtu pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas paredzētas tās 16. pantā

Tiesā iesniegtie apsvērumi

26 Var izšķirt divus principiālus ieinteresēto peronu, kas ir iesniegušas rakstveida apsvērumus saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 23. pantu, viedokļus.

27 Pirmkārt, Apvienotās Karalistes un Beļģijas valdības uzskata, ka ir jāņem vērā tikai tie uzturēšanās laikposmi, kas ir beigušies 2006. gada 30. aprīlī vai pēc šī termiņa vai arī sākušies pēc 2006. gada 30. aprīļa. Šādu interpretāciju Apvienotās Karalistes valdība būtībā pamato ar izteikumu "saskaņā ar šajā direktīvā minētajiem nosacījumiem", kas ir ietverts Direktīvas 2004/38 preambulas 17. apsvērumā, un ar tās sagatavošanas darbiem, bet Beļģijas valdība balstās uz to, ka šīs direktīvas 16. pantam nav atpakaļejoša spēka, un uz tiesiskās drošības principu.

28 Otrkārt, *CPAG* un Eiropas Komisija uzskata, ka, pat tad, ja pastāvīgas uzturēšanās tiesības tika iegūtas tikai no 2006. gada 30. aprīļa, piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi, kas noritējuši saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kuri bija spēkā pirms Direktīvas 2004/38, un ir beigušies pirms šī datuma, ir jāņem vērā saistībā ar šīs direktīvas 16. pantu. Gan *CPAG,* gan Komisija balstās it īpaši uz minētās direktīvas mērķi un *ratio legis,* kas prasa, ka minētais 16. pants pilnībā tiktu piemērots šiem uzturēšanās laikposmiem.

Tiesas atbilde

29 Ievadā ir jānorāda, ka Savienības pilsonība piešķir katram Savienības pilsonim primāras un individuālas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot LESD noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī īstenošanai noteiktos pasākumus, jo personu pārvietošanās brīvība ir viena no iekšējā tirgus pamatbrīvībām, kas turklāt tika no jauna apstiprināta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 45. pantā.

30 Attiecībā uz Direktīvu 2004/38 Tiesai ir jau bijusi iespēja konstatēt, ka direktīvas mērķis ir veicināt visu Savienības pilsoņu primāras un individuālās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, kuras Savienības pilsoņiem tieši piešķir Līgums, un ka tās mērķis it īpaši ir pastiprināt šīs tiesības tādējādi, ka Savienības pilsoņiem no šīs direktīvas nevar izrietēt mazāk tiesību nekā no sekundārajiem tiesību aktiem, ar kuriem to groza vai atceļ. (skat. 2008. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-127/08 *Metock* u.c., Krājums, I-6241. lpp., 82. un 59. punkts).

31 Tiesa ir arī norādījusi, ka, ņemot vērā Direktīvas 2004/38 kontekstu un izvirzītos mērķus, šīs direktīvas normas nevar interpretēt ierobežotā veidā un katrā gadījumā tām nedrīkst liegt to lietderīgo iedarbību (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Metock* u.c., 84. punkts).

32 Kā ir norādīts Direktīvas 2004/38 preambulas 17. apsvērumā, pastāvīgas uzturēšanās tiesības stiprina Savienības pilsonības izjūtu, turklāt tā ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina sociālo kohēziju.

33 Protams, ir skaidrs, ka Savienības tiesību aktos, kas pieņemti EKL 18. panta piemērošanai pirms Direktīvas 2004/38 stāšanās spēkā, nebija minēta pastāvīgu uzturēšanās tiesību iegūšana, pamatojoties uz piecu gadu nepārtrauktu uzturēšanās uzņemošās dalībvalsts teritorijā laikposmu, kā tas paredzēts šīs direktīvas 16. panta 1. punktā.

34 Tomēr šāds konstatējums nevar izraisīt to, ka ir jāņem vērā tikai tie piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmi, kas beidzās 2006. gada 30. aprīlī vai pēc šī datuma vai sākās pēc 2006. gada 30. aprīļa, iegūstot pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas paredzētas Direktīvas 2004/38 16. pantā.

35 Pirmkārt, interpretācija, saskaņā ar kuru, piešķirot šīs pastāvīgas uzturēšanās tiesības, ir jāņem vērā tikai piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmi, kas sākas pēc 2006. gada 30. aprīļa, izraisa to, ka šādas tiesības varētu tikt piešķirtas tikai no 2011. gada 30. aprīļa. Šādas interpretācijas rezultātā Savienības pilsoņu uzturēšanās, kas notikusi saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kuri bija spēkā līdz 2006. gada 30. aprīlim, zaudētu jebkādu nozīmi saistībā ar minēto pastāvīgās uzturēšanās tiesību iegūšanu. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Savienības tiesības, kas bija spēkā pirms Direktīvas 2004/38 pieņemšanas, jau paredzēja noteiktos atsevišķos gadījumos pastāvīgas uzturēšanās tiesības, kas tika tostarp pārņemtas šīs direktīvas 17. pantā.

36 Ir jākonstatē, ka šāds rezultāts ir pretējs Direktīvas 2004/38 mērķim, kas ir atgādināts šī sprieduma 30.–32. punktā, un atņem tai lietderīgo iedarbību.

37 Otrkārt, interpretācija, saskaņā ar kuru ir jāņem vērā tikai tie piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmi, kas beidzās 2006. gada 30. aprīlī vai pēc šī datuma, saistībā ar pastāvīgās uzturēšanās tiesību iegūšanu, kas paredzētas

Direktīvas 2004/38 16. pantā, arī ir pretēja šīs direktīvas mērķim un lietderīgajai iedarbībai. Savienības likumdevējs pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam ir paredzējis nosacījumu par Savienības pilsoņa integrāciju uzņemošajā dalībvalstī. Kā ģenerāladvokāte norāda secinājumu 80. punktā, ar integrācijas ideju, kas ir direktīvas 16. panta pamatā, nav savienojams, ka uzņemošajā dalībvalstī nepieciešamā integrācijas pakāpe ir atkarīga no tā, vai piecus gadu ilgs nepārtrauktas uzturēšanās laikposms ir beidzies pirms vai pēc 2006. gada 30. aprīļa.

38 Turklāt ir svarīgi norādīt, ka, ja pastāvīgās uzturēšanās tiesības, kas paredzētas Direktīvas 2004/38 16. pantā, var tikt iegūtas tikai no 2006. gada 30. aprīļa, uzturēšanās laikposmu, kas pabeigti pirms šī datuma, ņemšanas vērā sekas nebūtu atpakaļejoša spēka piešķiršana Direktīvas 2004/38 16. pantam, bet gan tikai faktiskas iedarbības piešķiršana situācijām, kas radušās pirms šīs direktīvas transponēšanas termiņa.

39 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka noteikumi, kas attiecas uz Savienības pilsonību, ir piemērojami kopš to stāšanās spēkā. Tādēļ ir jāuzskata, ka tie jāpiemēro iepriekš radušos situāciju pašreizējām sekām (skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-224/98 *D'Hoop*, *Recueil*, I-6191. lpp., 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Tādējādi saistībā ar pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu, kas paredzētas Direktīvas 2004/38 16. pantā, ir jāņem vērā piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi pirms šīs direktīvas transponēšanas termiņa, proti, 2006. gada 30. aprīļa, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma.

Par mazāk nekā divu secīgu gadu pagaidu prombūtnes pirms 2006. gada 30. aprīļa, kas seko pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās, ietekmi uz pastāvīgās uzturēšanās tiesībām atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam

Tiesai iesniegtie apsvērumi

41 Kā tas izriet no šī sprieduma 27. un 28. punkta, Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka Direktīvas 2004/38 16. pants, tostarp noteikumi par pagaidu prombūtni, ko tas ietver, nav jāpiemēro pārtrauktas uzturēšanās laikposmiem pirms 2006. gada 30. aprīļa.

42 Turpretim *CPAG* un Komisija piedāvā pilnībā piemērot šī panta noteikumus šāda veida laikposmiem.

Tiesas atbilde

43 Ievadā ir jānorāda, ka pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšana, kas ir paredzēta Direktīvas 2004/38 16. pantā, prasa piecu gadu nepārtrauktu likumīgu uzturēšanos uzņemošās dalībvalsts teritorijā.

44 Pamata lietā ir skaidrs, ka T. Lasāla likumīgi uzturējās vairāk nekā piecus gadus ilgu nepārtrauktu laikposmu uzņemošajā dalībvalstī. Tomēr viņa atradās prombūtnē no šīs

dalībvalsts desmit mēnešus pēc šādas vairāk nekā piecu gadu likumīgas nepārtrauktas uzturēšanās un pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas termiņa 2006. gada 30. aprīlī. Būtībā iesniedzējtiesas uzdotais jautājums attiecas uz to, vai prombūtne pirms 2006. gada 30. aprīļa, kas seko pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās uzņemošajā dalībvalstī, liedz Savienības pilsonim atsaukties uz pastāvīgas uzturēšanas tiesībām atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam.

45 Šajā sakarā tādā lietā, kāda ir pamata lietā, kad nav apstrīdēts, ka likumīgās uzturēšanās ilgums ir vismaz pieci gadi Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta izpratnē, minētās direktīvas 16. panta 3. punkta interpretācijai nav nozīmes. Šajā tiesību normā ir precizēta pagaidu prombūtne, kas var notikt piecu gadu uzturēšanās laikposmā, kas paredzēts šī 16. panta 1. punktā, tomēr neietekmējot attiecīgās uzturēšanās ilgumu un tātad attiecīgās nepārtrauktās uzturēšanās laikposma kvalifikāciju. Turklāt un katrā ziņā nav apstrīdēts, ka T. Lasālas pagaidu prombūtne neietilpst nevienā no šajā tiesību normā paredzētajām kategorijām.

46 Turpretim Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punktā ir norādīta iespēja zaudēt pastāvīgās uzturēšanās tiesības. Šajā sakarā minētajā tiesību normā ir noteikts, ka pastāvīgas uzturēšanās tiesības var zaudēt tikai tad, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem.

47 Attiecībā uz Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punkta piemērošanu pagaidu prombūtnei pirms 2006. gada 30. aprīļa Apvienotās Karalistes un Beļģijas valdības apgalvo, ka Savienības pilsoņu pagaidu prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts, kurā tie ir piecus gadus pirms 2006. gada 30. aprīļa nepārtraukti likumīgi uzturējušies, kas nepārsniedz divus secīgus gadus, kas nav norādīta šīs direktīvas 16. panta 3. punktā un kas ir notikusi pirms šī datuma, liedz šiem pilsoņiem iegūt pastāvīgas uzturēšanās tiesības,

kuras paredzētas minētajā pantā, ja, tā kā šīs pagaidu prombūtnes ir notikušas pirms šo pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas, minētajiem pilsoņiem nevar piemērot minētās direktīvas 16. panta 4. punkta normas un tādējādi viņu uzturēšanās laikposmam ir pārtraukts raksturs, un tātad tas ir jāuzskata par pārtrauktu.

48 Šajā sakarā, protams, ir taisnība, ka, lai gan, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 38. punktā, Direktīvas 2004/38 16. pantā paredzētās pastāvīgās uzturēšanās tiesības var tikt iegūtas tikai pēc 2006. gada 30. aprīļa, no 16. panta 4. punkta tieši neizriet, ka Savienības pilsonis, kas ir likumīgi uzturējies uzņēmējas dalībvalsts teritorijā nepārtraukti piecus gadus, kuri ir beigušies pirms šī datuma, var izmantot savu saikni ar uzņēmēju dalībvalsti, lai novērstu to, ka viņa pagaidu prombūtne, kas nepārsniedz divus secīgus gadus pirms 2006. gada 30. aprīļa, var liegt viņam iegūt pastāvīgas uzturēšanās tiesības.

49 Tomēr ir jāatgādina, ka, interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kura sastāvdaļa tā ir, mērķi (skat. it īpaši 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-156/98 Vācija/Komisija, *Recueil*, I-6857. lpp., 50. punkts, un 2006. gada 7. decembra spriedumu lietā C-306/05 *SGAE*, Krājums, I-11519. lpp., 34. punkts, kā arī 2009. gada 19. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-402/07 un C-432/07 *Sturgeon* u.c., Krājums, I-10923. lpp., 41. punkts).

50 Šajā sakarā Savienības akta rezolutīvā daļa nav nodalāma no tā motīvu daļas un vajadzības gadījumā jāinterpretē, ņemot vērā motīvus, kas izraisījuši tā pieņemšanu (2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-298/00 P Itālija/Komisija, *Recueil*, I-4087. lpp., 97. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Sturgeon* u.c., 42. punkts).

51 Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ja Savienības tiesību norma var tikt dažādi interpretēta, priekšroka ir dodama tai interpretācijai, kas saglabā lietderīgo iedarbību (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Sturgeon* u.c., 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

52 Ir jākonstatē, ka tāda interpretācija kā Apvienotās Karalistes un Beļģijas piedāvātā būtu pretrunā Direktīvas 2004/38 lietderīgajai iedarbībai un mērķim, kā arī tās 16. panta vispārīgajai sistēmai un garam.

53 Pirmkārt, gan Direktīvas 2004/38 mērķi, kas atgādināti šī sprieduma 30. un 31. punktā, veicināt primāras tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, kā arī pastiprināt šīs tiesības, gan, precīzāk, šī sprieduma 32. punktā atgādinātie, mērķi veicināt sociālo kohēziju un stiprināt Savienības pilsonības izjūtu, izmantojot pastāvīgas uzturēšanās tiesības, tiktu nopietni apdraudēti, ja šīs uzturēšanās tiesības tiktu atteiktas Savienības pilsoņiem, kas likumīgi ir uzturējušies uzņēmējas dalībvalsts teritorijā piecu gadu nepārtrauktu laikposmu pirms 2006. gada 30. aprīļa, pamatojoties vienīgi uz pagaidu prombūtni, kas nepārsniedz divus secīgus gadus pēc šī laikposma, bet pirms šī paša datuma.

54 Otrkārt, Direktīvas 2004/38 vispārīgā sistēma un gars prasa arī piemērot šī 16. panta 4. punktu pagaidu prombūtnei pirms 2006. gada 30. aprīļa, kas notikusi piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikā pirms šī datuma.

55 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punktā ir paredzēts, ka pastāvīgas uzturēšanās tiesības tiek zaudētas, ja prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts

ir ilgāka par diviem secīgiem gadiem. Atbilstoši Direktīvu 2004/38 sagatavojošiem dokumentiem šādu pasākumu pamato tas, ka pēc šādas prombūtnes saikne ar uzņēmēju dalībvalsti ir vājinājusies (skat. Kopīgās nostājas (EK) Nr. 6/2004, ko Padome ir pieņēmusi 2003. gada 5. decembrī, lai pieņemtu Direktīvu 2004/38 (OV 2004, C 54 E, 12. lpp.), pamatojumu attiecībā uz minētās direktīvas 16. pantu).

56 Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punkts ir jāpiemēro neatkarīgi no tā, vai uzturēšanās laikposmi ir bijuši pirms vai pēc 2006. gada 30. aprīļa. Tā kā piecu gadu uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa ir jāņem vērā, lai iegūtu pastāvīgās uzturēšanās tiesības, kas paredzētas Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktā, kā tas izriet no šī sprieduma 29.–40. punktā veiktās analīzes, šī 16. panta 4. punkts ir obligāti jāpiemēro šiem laikposmiem. Pretējā gadījumā dalībvalstīm atbilstoši minētajam 16. pantam šīs pastāvīgās uzturēšanās tiesības būtu jāpiešķir pat tad, ja prombūtne ir bijusi nozīmīga, kas rada šaubas par saikni starp attiecīgo personu un uzņēmēju dalībvalsti.

57 No minētā izriet, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punkts ir jāpiemēro piecu gadu likumīgas uzturēšanās laikposmiem pirms 2006. gada 30. aprīļa un ka šāda piemērošana it īpaši prasa, lai prombūtne no uzņemošās dalībvalsts, kas nepārsniedz divus secīgus gadus, kas ir bijusi pēc šiem laikposmiem, bet pirms šī termiņa, nevar ietekmēt attiecīgā Savienības pilsoņa integrācijas saikni.

58 Tādējādi prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts, kas nepārsniedz divus secīgus gadus, kas notikusi pirms 2006. gada 30. aprīļa un pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās pirms šī datuma, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam.

59 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē šādi:

— piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas termiņa, proti, 2006. gada 30. aprīļa, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma, ir jāņem vērā saistībā ar pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši šīs direktīvas 16. panta 1. punktam, un

— prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts, kas nepārsniedz divus secīgus gadus, kas notikusi pirms 2006. gada 30. aprīļa un sekojusi pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās pirms šī datuma, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši minētajam 16. panta 1. punktam.

Par tiesāšanās izdevumiem

60 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 16. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē šādi:

— **piecu gadu nepārtrauktas uzturēšanās laikposmi pirms Direktīvas 2004/38 transponēšanas termiņa, proti, 2006. gada 30. aprīļa, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms šī datuma, ir jāņem vērā saistībā ar pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši šīs direktīvas 16. panta 1. punktam, un**

— **prombūtne no uzņēmējas dalībvalsts, kas nepārsniedz divus secīgus gadus, kas notikusi pirms 2006. gada 30. aprīļa un sekojusi pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās pirms šī datuma, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši minētajam 16. panta 1. punktam.**

[Paraksti]